

DIPUTACIÓ DE
VALÈNCIA

Protecció de Dades i Seguretat de la Informació

DivalData

**Butlletí extraordinari amb motiu del dia
Europeu de la Protecció de Dades**

Butlletí extraordinari

INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL I ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Í N D E X

INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL I ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

INTRODUCCIÓ.....	2
INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA	3
REPTES DE COMPLIMENT NORMATIU	5
DEBAT D'ACTUALITAT SOBRE IA	7
NOTÍCIES	21
MATERIAL COMPLEMENTARI	21

Us convidem a traslladar-nos aquelles temàtiques que resulten del vostre interès per als pròxims butlletins informatius. Aquestes peticions hauran de dirigir-se a

Diputació de València

Dpt. de Protecció de Dades i Seguretat de la
Informació

Pl. de Manises, 4 46003 València

email: dpdsi@dival.es

“Europa pretén posicionar-se com a líder mundial en la denominada economia de les dades, a través d'un marc jurídic que garantisca el respecte als drets fonamentals de les persones i la ciberseguretat, així com l'ètica, al mateix temps que permeta un ampli ús i flux de les dades”

INTRODUCCIÓ

El Departament de Protecció de Dades i Seguretat de la Informació de la Diputació de València ha consolidat com a part de les seues accions, l'elaboració de publicacions temàtiques en matèria de protecció de dades, dirigides tant a usuaris com a responsables. L'objectiu d'aquestes publicacions és aprofundir en el coneixement especialitzat sobre els diferents aspectes dins del binomi privacitat i seguretat, tal com la Societat de la Informació, en contínua evolució, demanda.

Demà, 28 de gener de 2023, és el «Dia Europeu de la Protecció de Dades» proclamat com a tal en 2006 el per el Consell d'Europa amb l'objectiu de commemorar l'aniversari de la signatura del primer instrument internacional jurídicament vinculant que es va adoptar en l'àmbit de la protecció de dades: *el Conveni núm. 108 del Consell d'Europa, de 28 de gener de 1981, per a la protecció de les persones respecte al tractament automatitzat de dades de caràcter personal*.

En aquest Dia de la Protecció de Dades, aprofitem per a abordar de manera monogràfica i més en profunditat, la irrupció de la Intel·ligència Artificial té en les nostres vides, i especialment, en l'àmbit de l'Administració Pública.

L'ús d'intel·ligència artificial pot suposar grans avantatges tant per a les persones, com per a les empreses i l'economia, en general. Europa pretén posicionar-se com a líder mundial en la denominada economia de les dades, a través d'un marc jurídic que garantisca el respecte als drets fonamentals de les persones i la ciberseguretat, així com l'ètica, al mateix temps que permeta un ampli ús i flux de les dades.

Tal com afirma la Comissió Europea, mitjançant la creació d'un mercat únic de dades, la Unió Europea serà més competitiva i propiciarà el desenvolupament i creació de processos, productes i serveis.

En 2018 la Comissió Europea va llançar la seua Estratègia de IA (COM(2018) 237 final, *Intel·ligència artificial per a Europa*) on va establir les bases per a assegurar que el potencial de la IA servisca per al progrés humà, potenciant la capacitat tecnològica i industrial de la Unió, preparant-se per a les transformacions socioeconòmiques que originarà la IA i mitjançant l'establiment d'un marc ètic i jurídic apropiat, basat en els valors de la Unió i d'acord amb la Carta dels Drets Fonamentals de la UE.

Per a garantir aqueix sòlid marc jurídic, la Unió Europea ha aprovat una sèrie de normativa en el marc de la seua [Estratègia Europea de Dades i digital:](#)

*“Mitjançant la creació d'un
mercado únic de dades, la Unió
Europea serà més competitiva
i propiciarà el
desenvolupament i creació de
processos, productes i serveis”
(Comissió Europea)*

- Reglament (UE) 2022/868 del Parlament Europeu i del Consell de 30 de maig de 2022 relatiu a la governança europea de dades i pel qual es modifica el Reglament (UE) 2018/1724 ([Reglament de Governança de dades](#));
- Proposta de REGLAMENT DEL PARLAMENT EUROPEU I DEL CONSELL sobre normes harmonitzades per a un accés just a les dades i la seua utilització ([Llei de Dades](#))
- [Reglament 2022/2065](#), de 19 d'octubre de 2022, relatiu a un mercat únic de serveis digitals (DSA, *Digital Services Act*)
- [Reglament 2022/1925](#) del Parlament Europeu i del Consell de 14 de setembre de 2022 sobre mercats disputables i equitatius en el sector digital i pel qual es modifiquen les Directives (UE) 2019/1937 i (UE) 2020/1828 (DMA, *Digital Markets Act*)
- [Proposta de Reglament](#) del Parlament Europeu i del Consell pel qual s'estableixen normes harmonitzades en matèria d'intel·ligència artificial.

La estrategia europea de datos de un vistazo

Font: Infografía Comissió Europea. Disponible en <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/data-act-factsheet>

A més, no hem d'oblidar el Reglament 2016/679 relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades (RGPD) i el Reglament 2018/1807 relatiu a un marc per a la lliure circulació de dades no personals a la Unió Europea.

Una vegada contextualitzat el marc normatiu actual quant a les dades es refereix, podem entendre com aquest suposa els fonaments necessaris per a garantir l'èxit de l'adopció de la Intel·ligència Artificial a tots els nivells. De fet, l'Estratègia Europea de Dades i el Llibre blanc d'Intel·ligència Artificial, es van llançar de manera conjunta en 2020. Tal com s'afirma en el Llibre blanc de IA "Europa pot conjuminar el seu potencial tecnològic i industrial amb una infraestructura digital de gran qualitat i un marc regulador basat en els seus valors fonamentals per a convertir-se en líder mundial de la innovació en l'economia de les dades

“Europa pot conjuminar el seu potencial tecnològic i industrial amb una infraestructura digital de gran qualitat i un marc regulador basat en els seus valors fonamentals per a convertir-se en líder mundial de la innovació en l'economia de les dades i les seues aplicacions, tal com s'estableix en l'Estratègia Europea de Dades” (Llibre blanc de IA).”

i les seues aplicacions, tal com s'estableix en l'Estratègia Europea de Dades”.

En el present Butlletí, abordarem el concepte d'Intel·ligència Artificial (IA), quins tipus de IA podem trobar i en quin punt ens trobem; la implantació de la IA en l'Administració Pública, quins riscos planteja per als drets i llibertats dels administrats, i possibles casos d'ús. En el tercer bloc, analitzarem els reptes que suposa el compliment normatiu en aquesta matèria, concretament, des del punt de vista de protecció de dades i del futur Reglament de IA. Finalment, debatrem si és possible l'ús de Xat GPT3 per l'Administració Pública.

“Què és la IA? No hi ha una definició única sobre el concepte, però podem dir que és aquell Programari que, a partir de diferents tècniques i per a aconseguir un conjunt d'objectius definits per l'ésser humà, pot generar resultats com a contingut, prediccions, recomanacions o decisions que influeixen en els entorns amb els quals interactuen”

APROXIMACIÓ AL CONCEPTE D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

El Grup d'Experts d'Alt Nivell (HLEG, per les seues sigles en Inglés), nomenat per la Comissió Europea en 2018, en el seu document *Directrius Ètiques per a una IA fiable*, publicat en 2019 defineix la Intel·ligència Artificial (IA) com a sistemes de programari (i en alguns casos també de maquinari) dissenyats per éssers humans que, donat un objectiu complex, actuen en la dimensió física o digital mitjançant la percepció del seu entorn a través de l'obtenció de dades, la interpretació de les dades estructurades o no estructurats que recopilen, el raonament sobre el coneixement o el processament de la informació derivats d'aqueixes dades, i decidint l'acció o accions òptimes que han de dur a terme per a aconseguir l'objectiu establert.

La AEPD si bien no ha llevado a cabo un proceso de definición unívoca de la IA, sí que ha indicado en la publicación de su Guía para adaptar al RGPD los productos y servicios que utilicen Inteligencia Artificial de 2020, que, con carácter general, la IA es la capacidad de una máquina de realizar análisis e inferencias a partir de información compleja o incompleta.

TIPUS D'INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL

Si prenem com a referència les classificacions que ens proposa l'AEPD, trobaríem tres nivells de IA segons les seues capacitats:

- **IA General:** Seria aquella IA amb capacitat per a resoldre tasques intel·lectuals que poden ser resoltes per un ésser humà.
- **IA Forta:** Aquella IA que superaria les capacitats humanes
- **IA Feble:** Aquella amb capacitat per a resoldre problemes concrets i delimitats. Un possible exemple d'aquesta mena de IA serien els coneguts assistents virtuals de veu.

Podem distingir en funció de les tècniques, entre altres, el **Machine Learning (Aprentatge Automàtic)**, que, utilitzant algorismes i tècniques matemàtiques, pot permetre al sistema aprendre sense necessitat d'estar expressament programada per a això.

D'altra banda, el **Deep Learning (Aprentatge Profund)**, implica un aprofundiment del **Machine Learning**, mitjançant xarxes neuronals o processament de dades per capes, tractant d'emular el funcionament del cervell humà mitjançant jerarquies d'abstracció des d'un nivell més baix a un més alt.

“La Intel·ligència Artificial és una de les principals forces motrius per a aconseguir els objectius de l'anomenada “Quarta Revolució Industrial” o “Revolució 4.0”

INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL EN L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

Són nombrosos els interrogants que es plantegen quan parlem d'Intel·ligència Artificial i Administració Pública, a causa de la disparitat d'opinions i plantejaments quant a l'abast que podria arribar a suposar, ja no una automatització dels procediments administratius, atés que la majoria d'ells són ja realitzats de manera automatitzada, sinó una substitució del treball humà per sistemes d'intel·ligència artificial.

Aquesta potser és una de les grans controvèrsies quan es parla del futur desenvolupament i immersió en la societat que podria comportar un ús generalitzat d'aquest nou paradigma tecnològic.

La Intel·ligència Artificial és una de les principals forces motrius per a aconseguir els objectius de l'anomenada “Quarta Revolució Industrial” o “Revolució 4.0”, concepte que utilitza Klaus Schwab, director i fundador del Fòrum Econòmic Mundial, per a descriure l'era actual, en la qual la tecnologia es troba cada vegada més immersa en la societat, tractant-se d'una revolució molt més profunda i àmplia que les revolucions anteriors, ja que està transformant la forma en què les persones viuen, treballen i es relacionen entre si. Davant els ulls de Schwab, la IA ens donarà capacitat de crear solucions més intel·ligents i eficients per als problemes als quals ens enfrontem i ens permetrà optimitzar els nostres processos per a millorar la qualitat de vida i la productivitat. A més, la IA ens permetrà augmentar la nostra capacitat d'innovar i millorar la nostra capacitat de prendre decisions.

Ara bé: es troba l'Administració Pública preparada per a aquest nou canvi de paradigma? Estan preparats els funcionaris públics? Quines garanties tenen de no ser reemplaçaments per màquines en un futur pròxim? Quines garanties i avantatges ofereix la implementació de sistemes de IA en l'Administració? Quins riscos per als drets i llibertats de les persones pot suposar un ús integral de sistemes de IA en l'Administració?

Tal com es reflecteix en l'Informe del Fòrum Econòmic Mundial de l'any 2020, en els últims anys, la IA ha convertit en realitat el que abans era ciència-ficció. Assenyala que hi ha 5 tecnologies cognitives necessàries embolicades en la IA: visió computacional, llenguatge natural, assistents virtuals, automatització robòtica de processos i aprenentatge automàtic avançat. Serem capaços les administracions públiques d'adaptar-nos a tot això?

POSSIBLES APLICACIONS EN LA PRÀCTICA

[L'Observatori de IA per a l'Administració Pública de la Generalitat Valenciana](#) assenyalava com a àrees d'aplicació de la IA en l'Administració Pública les següents:

- **Educació:**

Quant a l'aprenentatge, l'Observatori indica que “la IA pot donar suport a capacitats ja existents, accelerar el desenvolupament cognitiu i crear capacitats cognitives que no serien possibles sense la tecnologia, però, també, restar importància a algunes capacitats cognitives humanes o tornar-les obsoletes”. En el camp de l'ensenyament, assenyalava que la IA podria utilitzar-se en l'avaluació d'estudiants, la predicció de taxes d'abandó, el control del plagi o els sistemes de tutoria intel·ligents, tasques repetitives que, segons indica, podrien deixar temps als educadors per a aquelles tasques en les quals veritablement aporten valor. Per tot això conclou que “és crucial que les institucions competents inicien el debat sobre quines competències i habilitats són necessàries en una societat transformada digitalment i com ensenyar-les”.

- **Justícia:**

Alhora que es posa en relleu els avantatges que la IA podria suposar per a aquest àmbit, es posa èmfasi en l'obligació de garantir els drets fonamentals de les persones. Se cita la [Carta ètica europea sobre l'ús de la intel·ligència artificial en els sistemes judicials i el seu entorn](#) adoptat per la COMISSIÓ EUROPEA PER A L'EFICIÈNCIA DE LA JUSTÍCIA (CEPEJ). Si bé és cert que la IA en el sector jurídic ja ofereix eines molt útils als professionals del Dret a l'hora de localitzar i analitzar Jurisprudència, a nivell dels sistemes de “justícia predictiva” actualment no són una realitat a Europa.

- **Sanitat:**

Les possibilitats que la IA ofereix en l'àmbit de la salut són múltiples i que, a més de guanyar en eficàcia i eficiència, amb la consegüent reducció de costos, en últim terme repercuteix directament en un benefici per a la salut de les persones.

- **Seguretat:**

La IA augmenta les capacitats que ens ofereix la ciberseguretat. Per exemple, a l'hora de detectar amenaces, investigar les causes d'un atac o per a automatitzar respostes o presa de decisions. Ha de tindre's en compte també que, com a tecnologia, la IA també és utilitzada pels ciberdelinqüents, bé per a crear els seus propis virus o programes d'atac, així com per a contribuir a la seua difusió, per la qual cosa es recomana tindre en compte aquest tipus de vulnerabilitats. De fet, en la recent aprovada Directiva 2022/2555 relativa a les mesures destinades a garantir un elevat nivell comú de ciberseguretat en tota la Unió, NIS 2, en el seu Considerant 51 s'indica que *"Els Estats membres han de fomentar l'ús de tota tecnologia innovadora, inclosa la intel·ligència artificial, l'ús de la qual pugua millorar la detecció i la prevenció de ciberatacs, permetent que els recursos es desvien de manera més eficaç cap a la lluita contra els ciberatacs. Per consegüent, els Estats membres han de promoure en les seues estratègies nacionals de ciberseguretat les activitats de recerca i desenvolupament encaminades a facilitar l'ús d'aquestes tecnologies, en particular les relatives a eines automatitzades o semiautomatitzades en matèria de ciberseguretat, i, en el seu cas, l'intercanvi de dades necessàries per a formar als usuaris d'aqueixes tecnologies i millorar-les"*

EXEMPLES PRÀCTICS

Vistes els possibles sectors d'aplicació de la IA, vegem a continuació algun exemple en el qual s'estiga aplicant aquesta tecnologia per part de l'Administració Pública.

En l'àmbit del Turisme destaquem el Chatbot [Victoria la Malaguenya](#) "el chatbot que ajuda els malaguenys i turistes a conèixer la ciutat de Màlaga". Segons indiquen en la seua pàgina web, "és capaç de reconèixer més de 150 intencions inclosos sentiments".

Un assistent més sofisticat és objecte del programa [Gavius](#) en el qual participen els Ajuntaments de Gavà i Mataró. S'indica que aquest assistent intel·ligent "amb un ús innovador de les dades que prioritza la privacitat dels usuaris, comunicarà als ciutadans i ciutadanes les ajudes socials que tenen al seu abast. També servirà per a tramitar-los, atorgar-los i percebre'ls de manera còmoda, ràpida i senzilla a través d'un aplicatiu mòbil, el qual, mitjançant tècniques d'intel·ligència artificial sobre dades agregades serà capaç de recomanar els tràmits necessaris als usuaris".

En l'àmbit de la **Sanitat** destaquem el [Projecte MedP Bigdata](#) de medicina personalitzada, que s'està duent a terme entre el Servei Canari de la Salut i la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. Segons s'indica en el document informatiu previ a la licitació, “el projecte pretén revolucionar la medicina personalitzada i aconseguirà centrar el diagnòstic en el pacient i no en les malalties, gràcies al desenvolupament d'una eina intel·ligent de suport al diagnòstic basat en coneixement predictiu”. Com a objectius generals s'assenyalen:

- Millorar i enriquir la comunicació entre el pacient i el sistema sanitari.
- Convertir les dades inertes en un ecosistema de creació de valor esmentat per la IA i l'AM.
- Reintroduir el valor afegit al sistema de forma unificada i sense interrupcions.

RISCOS PER ALS DRETS I LLIBERTATS DELS ADMINISTRATS

Malgrat els nombrosos avantatges i utilitats que comporta (i sobretot, comportarà) en el sector públic la implementació de sistemes de IA, no podem passar per alt els riscos i inconvenients que aquesta adopció poguera comportar en els drets i llibertats dels administrats, que passem a enumerar a continuació:

- **Falta de transparència:** derivada de les decisions dels operadors públics que utilitzen sistemes de IA, els algorismes i els components dels quals bàsics són, en moltes vegades, secrets. Alguns dels procediments que hauria d'adoptar l'Administració Pública per a pal·liar aquest problema de transparència, podrien ser els següents:

- **Dissenyar els seus algorismes i components a través d'equips multidisciplinaris**, havent de ser implementat en proves pilot per equips diferents als que ho van dissenyar, per a detectar d'aquesta manera possibles biaixos discriminatoris.
- **Realització d'una avaluació prèvia per part d'una entitat especialitzada i independent** que analitze aquests algorismes i components de la IA, els avalue a inspecció, per a comprovar si els algorismes pogueren arribar a atemptar contra els drets i llibertats dels administrats.
- **Transparència dels algorismes**, evitant en tot moment que aquests siguen secrets.
- **Justificar les decisions** preses per la IA.
- **Comptar amb personal propi** de l'Administració especialitzat en IA.
- **Auditar els algorismes.**
- **Crear agències reguladores de IA y robòtica.**

- **Biaixos discriminatoris:** podent permetre que els algorismes arribaren a prendre decisions que marginaren a unes certes minories o a persones en funció de la seua condició sexual, per exemple. Podria arribar a donar-se el cas que els algorismes tingueren un biaix preconfigurat, la qual cosa comportaria al fet que l'algorisme reproduïra els estereotips com a única certesa.

- **Problemes d'accessibilitat** per a persones amb una certa mena de discapacitat.

- **Presa de decisions errònies:** podent perpetuar així les asimetries i les discriminacions socials, havent de definir i limitar les dades i algorismes que introduir en el sistema de IA. No hem d'oblidar que els sistemes també poden ser manipulats per a generar inferències errònies sobre individus o grups d'individus.

- **Risc de reidentificació de dades suposadament anonimitzades o seudonimitzades:** El risc de reidentificació de les dades és possible a causa del gran avanç de la informàtica. La pròpia AEPD en les seues Orientacions sobre procediments d'anonimització de dades personals, que una de les principals qüestions que s'han de tindre en compte en un procés

d'anonimització és el valorar els possibles riscos de reidentificació de les persones. Per això, entén que *“en un procés d'anonimització és fonamental poder valorar els riscos de reidentificació a posteriori i com es garantirà la confidencialitat de la informació personal anonimitzada.”*

- **Risc en la protecció de dades de caràcter personal:** tal com es reflecteix en la Guia elaborada per l'AEPD relativa a *les Tecnologies i Protecció de Dades en les AA.PP*, en aquells casos en els quals es produïsquen tractaments de dades a gran escala, a través de la utilització de Big Data, així com, en nombroses ocasions, a través de sistemes d'AI, el responsable haurà de realitzar una avaluació de riscos de manera sistemàtica, sent necessària la realització d'una avaluació d'impacte relativa a protecció de dades, i, depenent del resultat, una consulta prèvia a l'AEPD. En aquest sentit, l'Administració hauria de tindre en compte una sèrie de consideracions en el disseny del sistema de IA per a tractar de complir el màxim possible amb el principi de minimització de dades personals, reduint així l'impacte que això poguera produir en els drets i llibertats dels administrats:

- **Fases d'adquisició de dades, anàlisis i validació de les dades:** minimitzar les dades que vagen a ser tractats mitjançant una selecció prèvia d'aquests. En aquestes fases s'hauran d'aplicar sistemes d'anonimització, seudonimització o xifratge de les fonts d'origen de les dades.
- **Fase de dissociació, anonimització o seudonimització de les dades:** haurà d'haver-hi independència d'actors respecte de la primera fase, sobre quan es realitze tractament de dades de salut.
- **Fase d'emmagatzematge de les dades:** s'haurà de garantir la confidencialitat de les dades en tot moment, a més de posar mesures encaminades al fet que tercers aliens al tractament puguin accedir a les dades emmagatzemades, havent d'implementar mesures de xifratge, autenticació o controls d'accés.

Fase d'explotació de les dades: en aquesta fase és fonamental que es garantisca li anonimització de les dades tractades.

A més de l'o indicat, també serà necessari que les Administracions Públiques implementen mecanismes per a una correcta anàlisi i gestió de les dades obtingudes basades en IA, entre els quals podem destacar els següents:

- **Constitució de comitès d'ètica i protecció de dades** encarades d'analitzar i avaluar tant els riscos com els beneficis dels tractaments realitzats.
- Establiment de **controls periòdics** de qualitat dels sistemes, per a verificar que es compleix amb els principis de no discriminació a l'hora de la presa de decisions, així com per a verificar que els sistemes funcionen de manera correcta.
- **Introducció de garanties d'enfocaments subjectius**, amb la finalitat de dotar de raciocini i justificació a les decisions adoptades pels sistemes de IA, a més la necessitat d'una supervisió contínua d'un ésser humà per a evitar que s'arriben a adoptar decisions discriminatòries o que no estaven contemplades a l'hora del disseny del tractament.

Finalment, és important assenyalar el que indica la Comissió Europea en el seu “Llibre blanc sobre Intel·ligència Artificial, un enfocament europeu orientat a l'excel·lència i la confiança”, en el referit a les qüestions necessàries per a **promoure l'adopció de la IA per part del sector públic**, on afirma la necessitat que tant les administracions públiques, hospitals, serveis públics i de transport, els supervisors financers, i altres àrees d'interés públic, comencen des de ja a implementar productes i serveis que depenen de la IA en les seues activitats, sobretot en les àrees on la Comissió considera que són més necessàries, com en les àrees de salut i transport, on es podria començar a implementar a gran escala.

L'acció que la Comissió proposa per a aconseguir aquest objectiu seria a través de l'a iniciació de diàlegs sectorials oberts i transparents donant prioritat a la sanitat, les administracions rurals i els operadors de serveis públics per a presentar un pla d'acció per a facilitar el seu desenvolupament, l'experimentació i l'adopció. Els diàlegs sectorials seran utilitzats per a preparar un específic “Programa d'adopció de IA” que donarà suport a la contractació pública de sistemes de IA, i d'igual manera ajudarà a transformar els seus propis processos de contractació.

REPTES DE COMPLIMENT NORMATIU

ACTUACIÓ ADMINISTRATIVA AUTOMATITZADA

Les lleis 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques; i Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic tenen per finalitat implantar, de forma generalitzada i definitiva la tramitació de procediments administratius del nostre ordenament jurídic de manera electrònica, és a dir, aprofitant els beneficis que brinden les tecnologies de la informació.

En concret l'article 41 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic estableix el següent en relació amb l'Actuació Administrativa Automatitzada:

“1. S'entén per actuació administrativa automatitzada, qualsevol acte o actuació realitzada íntegrament a través de mitjans electrònics per una Administració Pública en el marc d'un procediment administratiu i en la qual no haja intervingut de manera directa un empleat públic.

2. En cas d'actuació administrativa automatitzada haurà d'establir-se prèviament l'òrgan o òrgans competents, segons els casos, per a la definició de les especificacions, programació, manteniment, supervisió i control de qualitat i, en el seu cas, auditoria del sistema d'informació i del seu codi font. Així mateix, s'indicarà l'òrgan que ha de ser considerat responsable a l'efecte d'impugnació”.

La utilització de tecnologia basada en Intel·ligència Artificial per part d'entitats públiques pot integrar-se en aquests processos d'actuació administrativa automatitzada amb el propòsit de millorar aquesta actuació. Aquesta millora hauria de produir-se en els termes en els quals ja venen manifestant-se altres tecnologies menys disruptives i més consolidada en el sector públic com són l'eficiència operativa i econòmica, i el respecte als diferents drets que entren en joc.

Tenint en compte l'enorme potencial que ens proporciona l'analítica massiva de dades i els diferents sistemes d'aprenentatge automatitzat als quals ens hem referit en el capítol 1 d'aquest document, s'obri davant nosaltres un ampli ventall de reptes per al compliment de normatiu que, en aquest context, obrirà debats en els quals haurà d'analitzar-se amb rigor quina és la relació risc/benefici per a la ciutadania.

“Les AA.PP. que recórreguen a aquesta mena de solucions han de verificar que compleixen un conjunt mínim de condicions per a garantir la conformitat del tractament realitzat, sent la primera d'elles l'existència d'una base jurídica, que pot ser diferent per a cadascuna de les etapes del cicle de vida de la solució en la qual es produïska el tractament de dades personals i que poden ser diferents”.

Guia Tecnologies i Protecció de Dades en les AA.PP., (AEPD).

Sobre el marc legal aplicable, hem de tindre en compte les diferents regulacions ja no sols en aquesta matèria, que són incipients, sinó totes aquelles que regulen diferents aspectes relacionats amb l'ús de la informació al servei públic.

Aquests reptes per al compliment normatiu vindran determinats en part, per les noves situacions que puguen generar-se gràcies a la capacitat, i bon ús que es done a aquesta tecnologia. És fonamental que tant el sector públic, com el sector privat quan proporcione serveis als primers, s'alineee amb les exigències reguladores aplicables, i amb les normatives sobre bones pràctiques que en el sector es desenvolupen.

REGLAMENT DE PROTECCIÓ DE DADES

Aquesta actuació administrativa automatitzada que utilitze tecnologia basada en Intel·ligència Artificial al servei de la ciutadania implicarà que els processaments d'informació pública, entre la qual, pot existir informació que identifique directament a subjectes, o que els puga arribar a fer identificables, per la qual cosa serà de plena aplicació el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades o RGPD) i la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals (LOPDGDD).

El RGPD, directament aplicable en el nostre Ordenament jurídic des del 25 de maig de 2018, aplica plenament a aquelles solucions de IA que tracten dades personals. Destacarem especialment, la necessitat de determinar correctament la base de legitimació. Tal com afirma l'AEPD en el seu Guia Tecnologies i Protecció de Dades en les AA.PP. “(...) les AA.PP. que recórreguen a aquesta mena de solucions han de verificar que compleixen un conjunt mínim de condicions per a garantir la conformitat del tractament realitzat, sent la primera d'elles l'existència d'una base jurídica, que pot ser diferent per a cadascuna de les etapes del cicle de vida de la solució en la qual es produïska el tractament de dades personals i que poden ser diferents”.

El RGPD conté algunes previsions que han d'aplicar-se en el context de l'actuació administrativa automatitzada i l'aplicació de la IA. El primer d'ells és el concepte de ‘elaboració de perfils’ descrit com “*tota forma de tractament automatitzat de dades personals consistent a utilitzar dades personals per a avaluar determinats aspectes personals d'una persona física, en particular per a **analitzar o predir** aspectes relatius al rendiment professional, situació econòmica, salut, preferències*

personals, interessos, fiabilitat, comportament, ubicació o moviments d'aquesta persona física" (art 4.4).

Precisamente, analizar y predecir, es, en términos abstractos, a lo que se dedica una herramienta basada en IA, por ello, podremos referirnos a elaboración de perfiles cuando las soluciones de IA necesiten procesar información en la que se identifiquen personas, se analice su comportamiento, o se saquen conclusiones sobre el mismo, o incluso sea capaz de aprender o de predecir comportamientos o acciones que muy posiblemente realizará el sujeto.

D'una altra part, entre la terna de drets que el RGPD reconeix, es troba el dret a no ser objecte de decisions individuals automatitzades, inclosa l'elaboració de perfils, *que produïska efectes jurídics en ell o l'afecte significativament de manera similar* (Art 22).

Des d'aquesta perspectiva, el RGPD constitueix un dels principals estàndards de privacitat aplicables a l'ús de la informació personal l'àmbit d'aplicació de la qual territorial inclou a organitzacions que, encara que fora del territori de la Unió Europea, processen dades personals per a l'oferta de béns o serveis a aquests interessats en la Unió, independentment de si a aquests se'ls requereix el seu pagament, o destinats a dur a terme un control del seu comportament, en la mesura en què aquest tinga lloc en la Unió.

Aquest fet és significatiu si es té en compte la pluralitat d'actors que poden entrar en joc en el context de la implantació de sistemes IA en l'Administració Pública, com són:

- a. Les cadenes de proveïdors que poden configurar-se en labors de desenvolupament, implantació i supervisió d'aquests sistemes; i
- b. Les pròpies entitats públiques propietàries i responsables dels sistemes d'informació que desitgen integrar estar tecnologia en la seua operativa.
- c. La ciutadania que interactuarà amb aquests sistemes i es beneficiarà del seu ús.

L'adequació al que s'estableix pel RGPD de proveïdors de sistemes i serveis relacionats amb IA, constitueix un requisit que no ha de passar per alt, especialment quan existisquen relacions complexes en el processament d'informació entre diferents proveïdors, i/o existisca dispersió geogràfica. En aquest últim cas la informació protegida per la normativa podria quedar allotjada en llocs on no existisca un nivell adequat de protecció i no es donen les garanties suficients previstes en el RGPD per a les Transferències Internacionals de Dades.

“La Proposta de Reglament de IA no prohibeix tecnologies, sinó determinats usos o pràctiques a través de la IA”.

Per això, es fa necessari en aquest punt reafirmar el compromís de les Administracions Públiques amb el compliment de la normativa sobre protecció de dades personals i posar la pràctica els principis que les inspiren.

- Enfocament orientat al risc
- Transparència
- Seguretat

PROPOSTA DE REGLAMENT DE IA

La [Proposta de Reglament del Parlament Europeu i del Consell presentada per la Comissió a l'abril de 2021](#), té per objectiu establir un marc jurídic uniforme que permeta i millore el funcionament del mercat intern així com garantir un elevat nivell de protecció per als drets fonamentals i aconseguir així un ecosistema de confiança, tant per als ciutadans, com per a les empreses que desenvolupen sistemes de IA.

Com a objectius específics s'estableix:

- Garantir que els sistemes de IA introduïts i usats en el mercat de la UE siguin segurs i respecten la legislació vigent en matèria de drets fonamentals i valors de la Unió;
- Garantir la seguretat jurídica per a facilitar la inversió i innovació en IA;
- Millorar la governança i l'aplicació efectiva de la legislació vigent en matèria de drets fonamentals i els requisits de seguretat aplicables als sistemes de IA;
- Facilitar el desenvolupament d'un mercat únic per a fer un ús legal, segur i fiable de les aplicacions de IA i evitar la fragmentació del mercat.

L'àmbit d'aplicació de la Proposta inclou, a més dels usuaris de sistemes de IA que es troben a la UE, als proveïdors que Introduïsquen en el mercat o posen en servei sistemes de IA a la UE, amb Independència de la seua ubicació, i als proveïdors i usuaris de sistemes de IA que es troben en un tercer país, quan la Informació d'eixida generada pel sistema s'utilitze a la UE.

Destacar que la Proposta no prohibeix tecnologies, sinó determinats usos o pràctiques de IA, com ara:

- Sistemes de IA que se servisquen de tècniques subliminals que transcendisquen la consciència d'una persona per a alterar de manera substancial el seu comportament d'una manera que provoqe o siga probable que provoqe perjudicis físics o psicològics a aqueixa persona o a una altra.
- Sistemes de IA que aprofiten alguna de les vulnerabilitats d'un grup específic de persones a causa de la seua edat o

“Respecte als usos permesos, s'estableix un enfocament basat en el risc. D'aquesta manera, es classifiquen els sistemes de IA en sistemes d'alt risc, de risc limitat o baix i resta de sistemes, risc mínim”

discapacitat física o mental per a alterar de manera substancial el comportament d'una persona que pertanga a aquest grup d'una manera que provoqe o siga probable que provoqe perjudicis físics o psicològics a aqueixa persona o a una altra.

- Sistemes de IA per part de les autoritats públiques amb la finalitat d'avaluar o classificar la fiabilitat de persones físiques.
- Sistemes d'identificació biomètrica remota «en temps real» en espais d'accés públic amb finalitats d'aplicació de la llei, excepte determinats suposats expressament previstos.

Respecte als usos permesos, s'estableix un enfocament basat en el risc. D'aquesta manera, es classifiquen els sistemes de IA en sistemes d'alt risc, de risc limitat o baix i resta de sistemes, risc mínim.

La Proposta també promou la inversió i la innovació en IA, millora la governança i l'aplicació efectiva de la legislació vigent en matèria de drets fonamentals i seguretat, i facilita el desenvolupament d'un mercat únic per a les aplicacions de IA. Va acompanyada d'altres iniciatives, com el Pla Coordinat sobre la Intel·ligència Artificial, l'objectiu de la qual és accelerar la inversió en IA a Europa.

Finalment, destacar que al juny de l'any 2022 tant el Govern d'Espanya com la Comissió Europea van presentar un pilot del primer sandbox (espai d'experimentació) regulador sobre Intel·ligència Artificial amb la finalitat de facilitar el desenvolupament, proves i validació de sistemes de IA innovadors de cara a garantir amb les exigències recollides en la proposta de Reglament de IA.

PUBLICACIONS DE L'AEPD

L'AEPD al febrer de 2020 va publicar una excel·lent guia [Adequació al RGPD de tractaments que incorporen Intel·ligència Artificial. Una introducció.](#)

El document aborda els dubtes que planteja la IA en el marc de la protecció de dades i recorda els aspectes més importants del Reglament General de Protecció de Dades que han de tindre's en compte des del disseny.

Està dirigit a responsables que incorporen components de IA en els seus tractaments, així com a desenvolupadors i encarregats que donen suport a aquest tractament.

Posteriorment, al gener de 2021, va publicar una guia sobre [Requisits per a auditories de tractaments que incloquen Intel·ligència Artificial.](#)

El document ofereix orientacions i criteris objectius, des d'una perspectiva de protecció de dades, que haurien d'incorporar-se a les auditories de tractaments que inclouen components basats en Intel·ligència Artificial.

L'impacte que els tractaments basats en IA podrien tindre en els drets i llibertats de la ciutadania posa de manifest la necessitat d'establir models de desenvolupament madurs en els sistemes i tractaments en els quals s'utilitzen.

La Guia està orientada a persones responsables i encarregades que han d'auditar tractaments que incloguen IA, a desenvolupadors que vulguen oferir garanties sobre els seus productes i solucions, a persones amb funcions de Delegades de Protecció de Dades i a la unitat auditora encarregada d'avaluar aquests tractaments.

DEBAT D'ACTUALITAT SOBRE INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL: ÉS POSSIBLE L'US DE XAT GPT3 PER PART DE L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?

Abans de conducta a l'anàlisi d'aquest debat hem volgut preguntar precisament al seu protagonista, XAT GPT3; concretament la pregunta que se li ha formulat ha sigut:

“Segons la legislació espanyola i l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, seria possible l'ús de Xat GPT per part de les Administracions públiques per a atendre els dubtes, consultes o peticions dels ciutadans?”

La resposta ha sigut la següent:

“Segons la legislació espanyola, és possible l'ús de Xat GPT per part de les Administracions Públiques per a atendre els dubtes, consultes o peticions dels ciutadans, sempre que es complisquen les regulacions de protecció de dades i es garantisca el dret dels ciutadans a obtenir informació. No obstant això, és important tindre en compte que l'ús de sistemes automatitzats com a Xat GPT comporta uns certs riscos quant a la protecció de dades personals.

L'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD) recomana a les Administracions Públiques que, en cas d'utilitzar Xat GPT o altres sistemes automatitzats per a atendre els ciutadans, han d'assegurar que es compleixen les regulacions de protecció de dades i garantir que les dades personals es tracten de manera lícita, lleial i transparent. Això inclou garantir que es recol·lecten només les dades necessàries per al servei que es presta, s'informe degudament els ciutadans sobre el tractament de les seues dades, i s'adopten mesures de seguretat adequades per a protegir les dades personals contra la seua pèrdua, alteració, destrucció o ús il·lícit.

En resum, és possible l'ús de Xat GPT per part de les Administracions Públiques, però és important seguir les regulacions de protecció de dades i garantir que es complisquen les obligacions legals quant a la protecció de dades personals.”

Ara que ja tenim la resposta a la pregunta que ens proporciona el propi XAT GPT, vegem fins a quin punt seria possible.

XAT GPT (*Generative Pre-Trained Transformer* o transformador generatiu preentrenado) és un model de processament de llenguatge natural, encara en fase de desenvolupament, pertanyent a la variant dels models generatius, ja que poden generar noves dades sense haver sigut entrenat específicament per a això. El fet de ser preentrenados implica, no que se li haja ensenyat aqueix concret problema i la seua solució, sinó que a partir d'altres problemes, és capaç de proporcionar una solució o resultat.

La versió actual de Xat GPT és la 3,5 i prompte veurem la 4. GPT3 va ser creat per [OpenAI](#), una empresa d'investigació i implementació de IA la missió de la qual segons indiquen en la seua pàgina web és “aconseguir que la intel·ligència artificial general beneficie a tota la humanitat”.

La versió 3 ha irromput en l'escena social amb força a causa de la seua capacitat i tot el seu potencial, ja que, en alguns casos, els seus resultats semblen haver sigut confeccionats per humans amb un alt grau de sofisticació en les respostes.

Si atenem al fet que un chatbot o assistent conversacional pot utilitzar la tecnologia de XAT GPT, és clar que pot ser utilitzat en el sector públic. Ara bé, haurà de valorar-se el compliment de la normativa de protecció de dades, tal com hem vist en apartats anteriors, que resumim a continuació:

¿CUÁNDO AFECTA LA NORMATIVA DE PROTECCIÓN DE DATOS?

Si decidimos adoptar una solución de IA en nuestra organización, siempre que ésta realice **tratamiento de datos personales**, elabore **perfiles** sobre una persona física o **tome o ayude a tomar decisiones** sobre la misma, **debemos cumplir con la normativa de protección de datos**.

¿QUÉ DEBO TENER EN CUENTA PARA CUMPLIR CON LA NORMATIVA DE PROTECCIÓN DE DATOS SI ADOPTO UNA SOLUCIÓN BASADA EN IA O QUE INCORPORA IA?

Debe analizarse **el ciclo de vida de la solución de IA** y los tratamientos de datos que se realicen en cada una de las diferentes fases del ciclo de vida (entrenamiento, validación, despliegue, explotación y retirada). Una vez determinados los **tratamientos de datos** que se producen, se deberá:

- ✓ Determinar correctamente las **bases de legitimación** para las diferentes finalidades para las que se van a utilizar los datos.
- ✓ Establecer las **responsabilidades** de los diferentes actores que intervienen en función de los roles desempeñados.
- ✓ Confeccionar las cláusulas correspondientes en cumplimiento del **deber de información y transparencia**, así como la **obtención del consentimiento** hacia el usuario.
- ✓ Realizar un **análisis de riesgos y/o evaluación de impacto** en materia de protección de datos.
- ✓ **Formar** al personal que intervenga en relación con el sistema de IA para que tengan claro lo que se puede y no se puede hacer.
- ✓ Establecer los canales pertinentes para la atención de los **derechos del interesado** en protección de datos.
- ✓ Determinar el período de **conservación de los datos**.

Además, deberá realizarse una **auditoría** para determinar la adecuación del tratamiento basado en soluciones de IA a las exigencias del RGPD y comprobar su validez.

***“El poder presentar
informació gramaticalment
correcta i, aparentment, amb
sentit, no implica
automàticament la seua
veracitat o robustesa”.***

Respecte a la proposta de Reglament de IA, en relació als chatbots que utilitzen IA o sistemes de IA destinats a interactuar amb persones físiques (robots conversacionals), sempre que no encaixen en sistemes d'alt risc o prohibits, podrien enquadrar-se en la categoria sistemes de risc limitat, per als quals la Proposta estableix una sèrie de “obligacions de transparència per a determinats sistemes de IA”. Per a aquests s'estableix l'obligació d'informar que s'està interactuant amb un sistema de IA (excepte si resulta evident de les circumstàncies i context).

Vistos els requeriments normatius, no hem de deixar de tindre present, que el poder presentar informació gramaticalment correcta i, aparentment, amb sentit, no implica automàticament la seua veracitat o correcció. Precisament per aquest motiu, XAT GPT no hauria d'utilitzar-se per a fer tasques d'assessorament legal o altres tasques de les quals es deriven conseqüències per als ciutadans. Recordem que l'eina està en fase de desenvolupament, per la qual cosa, malgrat el gran avanç que suposa, la robustesa i veracitat no són característiques presents.

Alguns casos d'ús de Chatbots en l'àmbit de l'Administració Pública els trobem en els portals de dades obertes, per a la localització de dades i accés a la informació. Aquest és el cas del Chatbot [d'Aragó Dades obertes](#) o de [SOM Research Lab](#) (Universitat Oberta de Catalunya) que van ser els pioners en la utilització de chatbots per a facilitar l'accés dels ciutadans a les dades obertes.

MATERIAL COMPLEMENTARI

- Comunicació COM(2020) 66 final de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social europeu i al Comitè de les Regions *Una estratègia europea de dades* [enllaç](#)
- RECOMANACIÓ SOBRE L'ÈTICA DE LA INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL, UNESCO. Consulta la Recomanació en [aquest enllaç](#).
- Infografia (AEPD) sobre tractaments que inclouen Intel·ligència Artificial (IA). Consulta-la en aquest [enllaç](#).
- *Implicacions en privacitat i seguretat de la convergència entre IoT, Big Data i IA*, Telefónica Tech. Consulta la publicació en aquest [enllaç](#)

NOTÍCIES

- **1MillionBot crea un nou chatbot per a resoldre dubtes de tributació en la Diputació de València**

Consulta la notícia en aquest [enllaç](#).

- **Chatbots o assistents virtuals en les AAPP per a democratitzar l'ús de dades obertes**

Consulta la notícia en aquest [enllaç](#).